

رویدادهای مهم بین المللی و منطقه ای موثر بر تحولات ایران

کنفرانس زنان فوروم اجتماعی اروپا

گزارش از ناهید جعفرپور - بوبینی- 12 نوامبر 2003- نقل از سایت فوروم اجتماعی ایران

کنفرانس زنان فوروم اجتماعی اروپا در تاریخ 12 نوامبر 2003 در سه شهر حومه پاریس برگزار گردید. در منطقه بوبینی نزدیک به 2500 نفر شرکت نموده بودند. در این گردهمایی عظیم در ابتدا بعد از خوش آمدگویی به تمامی شرکت کنندگان گروه های کاری به صورت زیر اعلام گردید:

- 1- زنان مهاجر در اروپا
- 2- کار و زنان
- 3- خشونت بر زنان
- 4- حق بر بدن (سقط جنین)
- 5- چه اروپایی می خواهیم
- 6- زنان و جنگ

گروه تدارک فوروم اجتماعی ایران در گروه کاری زن و خشونت شرکت کرد. در این گروه کاری که نزدیک به 400 نفر شرکت نموده بودند در ابتدا خشونت به زنان در سه بخش مجزا تقسیم بندی گردید:

- 1- خشونت خانگی
- 2- زن و جنسیت
- 3- فحشا

سپس عنوان گردید که بسیاری از زنان اروپا همچنین قربانیان خشونت های اجتماعی، اقتصادی و خانوادگی می باشند. خشونت در ازدواج و تجاوزات جنسی که هر روزه زنان بسیاری را آسیب می زند روز بروز در جوامع اروپایی گسترش می یابد. زنان خود می باید سرنوشت خویش را در دست گیرند. ما مبارزه خواهیم نمود تا قوانین اجتماعی و انسانی وضع گردد که بتواند زنان اروپا را در مقابل این آسیب ها حفاظت بخشد. فحشا و خشونت های دیگر اجتماعی خانوادگی جوانان را احاطه نموده است. به همین خاطر خانم ناراجا از صربستان، رزا از اطریش، سلویا از اسپانیا، لوریت از بلغارستان و در آخر سونیا از فرانسه در بخش های مختلف مقالاتی را ارائه نمودند. (گزارش کامل این گروه کاری بعدا به طور کامل به اطلاع علاقمندان خواهد رسید.

در بخش دوم کنفرانس در شهر بوبینی که کنفرانس عمومی بود گزارش تک تک گروه های کاری به اطلاع شرکت کنندگان رسید و در آخر مانیفست زنان فوروم اجتماعی اروپا خوانده شد و شرکت کنندگان که متشکل از زنانی از کشورهای مختلف اروپا و دنیا بودند هر کدام به ایراد سخنرانی پرداختند. از طرف فوروم اجتماعی ایران در دو نوبت در باره وضعیت زنان ایران و زنان مهاجر ایرانی سخنرانی شد که در روز های آینده گزارش آن بر روی سایت فوروم اجتماعی ایران درج خواهد شد. در پایان نزدیک به 4500 نفر از محل کنفرانس زنان در بوبینی به تظاهرات پرداخته و با شکوه و عظمتی غیر قابل توصیف همبستگی خود را با تمام زنان اروپا و جهان اعلام نمودند.

برگزاری مجمع اجتماعی اروپا (European Social Forum) در پاریس

منبع: گاردین- روزنامه شرق- ترجمه بهمن دارالشفایی: پنج شنبه 22 آبان 1382 - 13 نوامبر 2003

سه هزار نیروی داوطلب روز سه شنبه آخرین اقدامات لازم را برای برگزاری مجمع اجتماعی اروپا (European Social Forum) در پاریس انجام دادند. اجلاس مخالف جهانی شدن که سعی می کند اندیشه های سیاسی و اجتماعی نوینی را ارائه دهد، سؤفی یکی از سازمان دهندگان این مجمع در شمال پاریس می گوید: «اوضاع وحشتناک است. ما مترجم کم داریم. ما نیروی کافی برای نیروهای پذیرش مهمان ها نداریم و نمی دانیم اگر تخت ها کم بیاید، چه کار باید بکنیم؟ برای همه ما این اوضاع خیلی وحشتناک و در عین حال هیجان انگیز است.» انتظار می رود که حدود 60 هزار نفر از 1500 گروه از 100 کشور مختلف در این اجلاس شرکت کنند. این اجلاس در پی اجلاس مشابهی که سال گذشته در فلورانس ایتالیا برگزار شد، از روز چهارشنبه (دیروز) در پاریس آغاز شده و تا روز شنبه 15 نوامبر ادامه خواهد داشت. هدف این اجلاس بحث درباره ایجاد «یک اروپای جدید» است. اروپایی که به گفته سازمان دهندگان این مجمع، به جای «اروپایی در جهت نئولیبرالیسم»، «اروپایی در جهت مردم، دموکراسی و شهروندان» خواهد بود. در طول این اجلاس، 55 کنفرانس و 250 سمینار با موضوعات مختلفی از «مخالفت با جهانی شدن، بوته آزمایش انترناسیونالیسم نوین» تا «علیه متمرکز شدن رسانه ها و شنی شدن اطلاعات» برگزار خواهد شد و در پایان شرکت کنندگان به سوی مرکز پاریس راهپیمایی خواهند کرد.

مهمانان این اجلاس که با کوله پشتی و کیسه خواب و لب تاپ هایشان از روز سه شنبه وارد پاریس شده اند، در سالن های ورزشی و خانه های هواداران می خوابند. نمایندگان از گروه های ضد سرمایه داری، کمونیست ها، اتحادیه های کارگری، سوسیالیست ها، مدافعان حفظ محیط زیست، آنارشیست ها، سبزها، فعالان حقوق بشر، فیلمسازها، کشاورزها، روزنامه نگارها، طرفداران حقوق زنان و روشنفکران فرانسوی در این مجمع شرکت خواهند کرد. پیر خلفا یکی از اعضای کمیته برگزاری می گوید که این اجلاس سه هدف عمده دارد: «اول، این جا فضایی است برای بحث و تبادل نظر مردمی که فرهنگ، تاریخ، اصالت و تجربه های متفاوتی دارند ولی همه شان جهانی شدن لیبرال را رد می کنند. دوم، تهیه پیشنهادهای مشخص و دقیق برای جایگزینی جهانی شدن لیبرال در طول سمنیها. سوم، سازماندهی حرکت ها و جنبش هایی برای تضمین این که پیشنهادهای به عمل در خواهند آمد.» او همچنین می گوید: «این گونه اجلاس ها موضع گیری خاصی نمی کنند. این اجلاس ها مکانی برای تبادل ایده ها، ایجاد شبکه ها و آسان تر کردن فعالیت هاست.»

به گفته پیر خلفا، بعد از پایان اجلاس، گروهی از نمایندگان شرکت کنندگان جلسه ای تشکیل خواهند داد و متنی را در مخالفت با پیش نویس قانون اساسی اروپا (که به وسیله والری ژیسکاردستن نوشته شده) تهیه خواهند کرد. به عقیده آنها این پیش نویس، نئولیبرالیسم را در اروپا شروع و قانونی می کند. این متن به تظاهراتی علیه این قانون اساسی و در دفاع از اروپایی که «براساس مردم و حقوق آنها و نه سیاست های اقتصادی ایجاد شده باشد» دعوت خواهد کرد. به نظر می رسد که این اجلاس بعد از مدت ها سازماندهی و ساختار هر چند شل وولی برای گروه های نامتجانس مخالف سرمایه داری به وجود خواهد آورد. نام و شکل این اجلاس از مجمع اجتماعی جهانی (World Social Forum) که هر سال در پورتو آلگره برزیل برگزار می شود گرفته شده است. آن مجمع نیز در مخالفت و مقابله با مجمع اقتصادی جهانی (World Economic Forum) که هر سال در داووس سوئیس برگزار می شود و تاجران و دولتمردان و مغزهای متفکر جهانی شدن در آن حضور پیدا می کنند تشکیل شده است. کامیلی ماویلینی، یک صلح طلب سوئیسی که تجربه شرکت در تظاهرات علیه اجلاس های گروه 8 در جنوا و اوپان را دارد می گوید: «این یک سیاست جدید است. ما تبدیل به یک نیروی قابل توجه شده ایم ولی ما نمی توانیم مدام با نحوه اداره جهان مخالفت کنیم. مردم از ما انتظار دارند که روش های جایگزین عملی ارائه دهیم. در این مکان ها است که پیشنهادهای شکل خواهند گرفت و به بحث گذاشته خواهند شد.»

هانا گریفیث یکی از شرکت کنندگان انگلیسی این اجلاس به روزنامه لیبراسیون گفته که عضویت او در گروه «دوستان زمین» نوعی از کنش سیاسی است. او می گوید: «این که تونی بلر با وجود خصومت و مخالفت بیشترین رای دهندگان توانست به راحتی به جنگ ملحق شود ثابت می کند که احزاب سنتی کاملاً از مردم جدا شده اند.» البته دشمنی شدید شرکت کنندگان در این اجلاس با احزاب سیاسی هم باعث نشده که دومی نخواهد نظر اولی را جلب کند. همه احزاب پرطرفدار و اصلی فرانسه از اهمیت (و آرای) جنبش ضد جهانی شدن آگاهند و در نتیجه همه آنها در هفته گذشته، کنفرانس هایی را در مورد این اجلاس برگزار کردند. ژان پیر رافارین نخست وزیر فرانسه روز سه شنبه گفت که فرانسه به گرمی و گشاده رویی از مخالفان سرمایه داری استقبال می کند. او اظهار امیدواری کرد که «فکر کردن درباره این موضوعات در خلاقانه ترین و روادارانه ترین صورت ممکن انجام شود.» ژاک شیراک هم برای این که عقب نماند اعلام کرد که تصمیم دارد یک «حزب کارگری چند رشته ای» ایجاد کند. حزبی که در صورت امکان از سراسر دنیا عضوگیری خواهد کرد و هدف آن کاهش بی عدالتی های جهانی شدن خواهد بود.

مواضع دولتها، نیروها، شخصیتها و نهادهای سیاسی جهان پیرامون تحولات ایران

وزیر امور خارجه بریتانیا خواستار واکنش آرام در برابر گزارش آژانس بین المللی انرژی اتمی از برنامه هسته ای حکومت ایران شد

امیر آرمین (رادبو فردا): چهارشنبه 21 آبان 1382 - 12 نوامبر 2003

در پی تسلیم گزارش برنامه های هسته ای ایران به هیات مدیره سازمان بین المللی انرژی اتمی و گزارش نقض مواردی از پیمان منع گسترش جنگ افزارهای هسته ای در 20 سال گذشته از جانب ایران، آمریکا خواهان آن شد که این سازمان مساله ایران را به شورای امنیت سازمان ملل متحد تسلیم کند. اما وزیر امور خارجه بریتانیا می گوید: باید در برابر گزارش سازمان واکنشی توأم با آرامش نشان داد. مریم احمدی گزارشی دارد درباره سخنان جک استراو، وزیر امور خارجه بریتانیا. مریم احمدی (رادبو فردا): جک استراو، وزیر امور خارجه بریتانیا، روز چهارشنبه از جامعه بین المللی خواست در قبال گزارشی که سازمان بین المللی انرژی اتمی درباره برنامه هسته ای ایران به هیات مدیره سازمان تسلیم کرده است، واکنشی همراه با آرامش نشان دهد.

در گزارش آمده است: ایران در 20 سال گذشته فعالیت های هسته ای را مخفیانه انجام می داده است. لحن آرام و دعوت به آرامش حک استراو، با واکنش تند آمریکا همخوانی نداشت. آمریکا به شدت از جمهوری اسلامی انتقاد می کند و می گوید: تهران با مخفی کاری می خواهد به چنگ افزارهای هسته ای دست یابد. حک استراو به BBC گفت: باید در برابر گزارش اخیر سازمان بین المللی انرژی هسته ای به آرامی واکنش نشان دهیم. باید موضوع را با شکیبایی و از مسیرهای دیپلماتیک دنبال کنیم. آقای استراو افزود: از نیمه ماه سپتامبر گزارش های محمد البرادعی، رئیس سازمان بین المللی انرژی اتمی درباره ایران از همکاری های فزاینده تهران خبر داده است. من نمی توانم بگویم این همکاری کامل است، اما می توانم بگویم اساسی بوده است و حالا هم هیات مدیره سازمان بین المللی انرژی اتمی است که باید تصمیم بگیرد موضوع را به شورای امنیت سازمان ملل متحد احاله کند یا خیر، بنابراین من نمی توانم پیشاپیش در این زمینه داوری کنم.

سازمان بین المللی انرژی اتمی روز دوشنبه در گزارش خود ایران را متهم کرد که در 20 سال گذشته با فعالیت های محرمانه در صدد تولید پلوتونیوم بوده است، اما در گزارش افزوده شده است که هنوز شواهدی به دست نیامده است که نشان دهد ایران در حال ساخت بمب اتمی است. روز 20 نوامبر (6 روز دیگر) شورای حکام سازمان بین المللی انرژی اتمی، شمال نمایندگان کشورهای عضو این سازمان، ضمن بررسی گزارش آقای البرادعی، درباره برنامه هسته ای ایران و نحوه برخورد با آن تصمیم گیری می کند.

آمریکا با خصومتی 25 ساله نسبت به ایران، از سازمان می خواهد ایران را به خاطر پایبند نبودن به پیمان منع گسترش جنگ افزارهای هسته ای محکوم کند و از شورای امنیت سازمان ملل متحد بخواهد تحریم هایی را علیه ایران اعمال نماید، اما حک استراو حاضر نشد با واشنگتن در این زمینه هم صدا شود و ایران را با عراق صدام حسین همانند قلمداد نماید. وی می گوید: هیچ شواهدی نشان ندارد که نشان دهد در ایران فعالیت های گسترده ای برای تولید سلاح های هسته ای، میکروبی، یا شیمیایی در جریان باشد.

برخی از رویدادهای مهم ایران

مجلس به هیچ يك از دو حقوقدان معرفی شده از سوی قوه قضاییه رای نداد
چهارشنبه 21 آبان 1382 - 12 نوامبر 2003

در جلسه علنی روز چهارشنبه مجلس شورای اسلامی انتخاب عضو حقوقدان شورای نگهبان در دستور کار مجلس قرار داشت که به دلیل عدم رأی نمایندگان به دو فرد معرفی شده از سوی قوه قضاییه، هیچ يك از کاندیداها انتخاب نشدند.

به گزارش خبرنگار پارلمانی ایلنا، آقایان غلامحسین الهام و دکتر فضل الله موسوی برای عضویت در شورای نگهبان از سوی قوه قضاییه به مجلس شورای اسلامی معرفی شده بودند که پس از صحبت های کوتاهی در معرفی خود، رأی گیری با ورقه انجام شد.

از 204 نماینده حاضر در جلسه 199 رای به گلدانها ریخته شد که الهام 4 رای و موسوی 90 رای را از مجموع آرا به دست آورند.

همچنین از مجموع آرا 83 رای سفید و 22 رای ممتنع بود.

به دلیل عدم کسب رای مطلق مجلس، هیچ يك از کاندیداها انتخاب نشدند. پایان پیام

سرکوب و نقض حقوق بشر توسط رژیم حاکم بر ایران

اطلاعیه خبری شماره یک ستاد خبری پیگیری وضعیت احمد باطبی

ستاد خبری پیگیری وضعیت احمد باطبی - چهارشنبه 21 آبان 1382

هم میهنان، دانشجویان، جوانان و ایرانیان آزادیخواه!

بیم آن می رود که احمد باطبی به چنگ باندهای سیاه تروری که در تعقیب وی بوده اند افتاده باشد، وی از چهار روز پیش و پس از ملاقات با فرستاده ویژه سازمان ملل در زمینه آزادی بیان در ایران، در راه دانشگاه تهران، ناپدید شده است.

ناپدید شدن وی موجی از نگرانی در میان خانواده، دوستان، دانشجویان و فعالان سیاسی نسبت به وضعیت وی ایجاد کرده است، ستاد خبری پیگیری وضعیت احمد باطبی به منظور پوشش اخبار این موضوع خطیر و جلب توجه افکار عمومی، نهادها و سازمانهای جهانی ذریط و رسانه های فارسی زبان تشکیل شده است؛ از همین رو از جوانان، دانشجویان و هم میهنانی که دل نگران وضعیت احمد باطبی و حقوق بشر در ایران هستند توقع دارد تا دست یاری ما را بشارند.

وبلاگ گروهی کمیته پیگیری وضعیت احمد باطبی در آدرس:

<http://freeirancom.persianblog.com>

و ای میل: freeirancom@yahoo.com برای تماس با ستاد خبری احمد باطبی در دسترس شماست. پیشاپیش از همیاری شما و نیز مساعدت سایتهای خبری ایرانی سپاسگزار می کنیم.

تروریسم و سلاحهای کشتار جمعی

انتشار بخش هایی از گزارش محرمانه آژانس بین المللی انرژی اتمی اردوان نیکنام (رادیو فردا) : چهارشنبه 21 آبان 1382 - 12 نوامبر 2003

به نوشته ایندیندنت بر اساس گزارش این آژانس ایران پس از مدت ها پنهان کاری در مورد برنامه های هسته ای خود ماه گذشته ناچار شد اذعان کند که پلوتونیوم تولید می کرده است. ماده ای که در ساخت سلاح های هسته ای کاربرد دارد. ایندیندنت می نویسد گزارش اصلی آژانس مورد استقبال دولت آمریکا قرار خواهد گرفت که مدتهاست ایران را به تلاش های محرمانه برای دستیابی به سلاح های هسته ای متهم کرده است.

بر پایه بخش هایی از گزارش که روز گذشته درز کرد مدرکی در تایید اتهامات آمریکا یافت نشده. با این همه با توجه به پرده پوشی های ایران در گذشته امکان این امر کاملا منتفی دانسته نشده است. ایندیندنت می نویسد در پایان گزارش آژانس نتیجه گیری شده است که هرچند بیشتر تخلفات ایران که تاکنون آشکار شده مربوط به موارد محدودی از مواد هسته ای بوده با این همه با حساس ترین جنبه های فرآیند سوخت اتمی سر و کار داشته است. از جمله غنی سازی و بازفرآوری. بازرسان گفته اند که ایران مقادیر اندکی از پلوتونیوم را در شرایط آزمایشگاهی به طور پنهانی تولید کرده بوده است. پلوتونیوم ماده ای است که در ساختن سلاح های هسته ای به کار می رود. بمبی که در جنگ دوم جهانی بندر ناگازاکی ژاپن را ویران کرد حاوی 10 کیلوگرم پلوتونیوم بود. مایکل له وی، از موسسه پژوهشی بروکینگز واشنگتن Brookings Institution به ایندیندنت می گوید این مساله مهمی است. ایران مدت ها به شیوه ای روشمند مشغول فریبکاری بوده است. تفاوتی میان فرآیند ساخت موشک و فرآیند تولید سلاح های هسته ای تنها به تصمیم سیاسی بستگی دارد و بازرسان آژانس بین المللی انرژی هسته ای نمی توانند درون مغز حکمرانان ایران را بازرسی کنند.

علی اکبر صالحی نماینده ایران در آژانس تخلفات جمهوری اسلامی را جزئی خواند و گفت تولید مواد هسته ای در حد گرم و هزارم گرم بوده است. اما یک دیپلمات غربی گفت آمریکا، بریتانیا، فرانسه، هند و پاکستان هم فعالیت های هسته ای خود را در سطح آزمایشگاهی آغاز کردند و در نهایت به بمب اتمی دست یافتند. در متن این گزارش که محمد البرادعی رئیس آژانس آن را تهیه کرده آمده است با توجه به پنهانکاری های ایران در گذشته مدتی طول خواهد کشید که آژانس بتواند به این نتیجه برسد که برنامه های ایران منحصرآ اهداف صلح آمیز با دنبال می کند.

رویدادهای عراق، دولت آینده و نیروهای موثر در آینده عراق

انفجار انتحاری در قرارگاه نظامی ایتالیا در عراق

بی بی سی - چهارشنبه 21 آبان 1382 - 12 نوامبر 2003

انفجار شدیدی در قرارگاه دژبان نیروهای ایتالیایی در جنوب عراق روی داده 25 کشته و تعداد زیادی زخمی برجای نهاده است.

بر اساس گزارش های رسیده، وزارت دفاع ایتالیا تایید کرده است که در انفجار شهر ناصریه، که ظاهرا ناشی از بمب گذاری انتحاری بوده، هفده نظامی ایتالیایی، شامل نقرات واحد دژبان و واحدهای عملیاتی، کشته و گروهی زخمی شده اند.

در میان زخمی های این انفجار نظامیان ایتالیایی و شهروندان عراق دیده می شوند و براساس برخی از گزارش ها، چندین نفر هم در زیر آوار مانده اند. تا لحظه دریافت این خبر هشت نفر از شهروندان عراقی کشته شده اند.

سخنگوی نیروهای به رهبری آمریکا در عراق نیز گفته است که دست کم هشت شهروند عراقی هم در این انفجار کشته شده اند.

شدت انفجار به حدی بود که شیشه ساختمان های واقع در فاصله نسبتا دوری از محل بمب گذاری را شکست و خودروهای پارک شده در نزدیکی محل را به آتش کشید.

در رم، پایتخت ایتالیا، رئیس جمهوری آن کشور درواکنش به این بمب گذاری تاکید کرد که ایتالیا همچنان به مبارزه علیه تروریسم بین الملل ادامه خواهد داد.

پارلمان ایتالیا به نشانه احترام به کشته شدگان این انفجار جلسات خود را تعطیل کرد.

تعداد نظامیان ایتالیایی که به عنوان بخشی از نیروهای به رهبری آمریکا به عراق اعزام شده اند به بیش از دوهزار نفر می رسد که اکثر آنان در ناصریه مستقر هستند.

به گزارش خبرنگار بی بی سی از شهر ناصریه، این شهر از زمان پایان جنگ در عراق در ماه مه سال جاری آرام بوده است.

اما به گفته وی، افزایش اخیر در حملات مسلحانه علیه نیروهای خارجی و سایر هدف ها در عراق نشان آن بوده که احتمالا مناطق جنوبی این کشور نیز شاهد خشونت بیشتری خواهد بود. همزمان، منابع نظامی آمریکایی در عراق اعلام کرده اند که شامگاه سه شنبه، 12 نوامبر، یک سرباز دیگر آمریکایی در شهر تکریت، واقع در شمال عراق، کشته شده است.

بوش مصمم به انتقال قدرت به عراقی ها
جاستین وب- خبرنگار بی بی سی در واشنگتن - بی بی سی - چهارشنبه 21 آبان 1382 - 12 نوامبر 2003

پل برمر، رئیس تشکیلات اداری آمریکا در عراق، مذاکرات خود را در کاخ سفید به پایان رسانده و در راه بازگشت به عراق است.

او از فاش ساختن موضوع گفتگوهای خود در کاخ سفید خودداری کرد، اما مقام های آمریکایی در خفا می گویند که آنها توجه خود را بر راه های شتاب بخشیدن به فرآیند واگذاری قدرت به نهادهای عراقی و از جمله ایجاد یک دولت موقتی از عراقی ها، مشابه آنچه در افغانستان پیاده شده است، معطوف کرده اند.

ملاقات پل برمر با مقامات کاخ سفید در برابر زمینه ای تیره و نارنجی انجام شد. از یک طرف حادثه انفجار ناصریه باعث مرگ نیروهای ایتالیایی شد و از طرف دیگر گفته می شود سازمان اطلاعات مرکزی آمریکا، سی آی ای، در گزارشی از اوضاع عراق اخطار داده است که حمایت مردم این کشور از حملات علیه نیروهای ائتلافی در حال افزایش است.

شکی نیست که در واشنگتن اتفاقاتی در جریان است. به نظر می رسد دولت بوش نتیجه گیری کرده باشد که لازم است به منظور اعطای کنترل بیشتر در امور روزمره عراق به عراقی ها در اسرع وقت تغییراتی صورت گیرد.

سوال این است که کنترل اوضاع باید تحت چه شرایطی و به چه کسی سپرده شود. در واشنگتن فریاد نارضایتی مقامات از عملکرد شورای حکومتی عراق، نهادی که توسط آمریکا انتخاب شد تا جدولی زمانی برای قانون اساسی تازه و انتخابات تهیه کند، بلند است. آقای برمر از شورا دفاع کرد و گفت که او و کاخ سفید هنوز نسبت به همکاری با اعضای آن متعهد هستند.

وی گفت: "من حامل این پیام رئیس جمهور برای آنها هستم که او همچنان در عزم خود برای غلبه بر تروریسم در عراق و در عزم خود برای اعطای قدرت به عراقی ها، اقتداری که هم اکنون به سرعت در زمینه امنیت و در زمینه اداره وزارتخانه ها آن را به عهده می گیرند، استوار است." آقای برمر صریحا از هرگونه اظهار نظر درباره موضوع گفتگوهای خود با جرج بوش خودداری کرد، اما انکار نکرد یکی از گزینه های موجود این است که از شورای حکومتی عراق خواسته شود عملا به کار خود پایان دهد و در عوض برای تشکیل یک دولت موقتی عراقی تلاش شود، دولتی که اداره امور عراق را حتی اگر انتخابی هم نباشد به عهده خواهد گرفت.

این گام چشمگیر از سوی برخی ناظران به عنوان تنها راه حل وضعیتی تلقی می شود که کنترل آن هم از لحاظ عملی و هم سیاسی برای کاخ سفید دشوارتر شده است.

بنابه گزارش ها ارزیابی سی آی ای از اوضاع عراق، ممکن است نگرانی درباره اوضاع آن کشور را تشدید کرده باشد.

گفته می شود سی آی ای در ارزیابی خود هشدار داده است که مردم عادی عراق به تدریج صبر خود را در برابر اشغالگران خارجی از دست می دهند و به حمایت از شورشیانی که کاخ سفید آنها را تروریست می خواند می پردازند.

انعقاد قراردادهای جدید برای بازسازی عراق

چهارشنبه 21 آبان 1382 - 12 نوامبر 2003

نیروهای اشغالگر آمریکا دو کنفرانس واشنگتن و لندن را برای انعقاد قرارداد به ارزش 20 میلیارد دلار، با عراق تشکیل خواهند داد.

به گزارش ایلنا، به نقل از خبرگزاری رویترز، پیش بینی می شود هزاران نفر در گردهمایی یاد شده در دفتر بازسازی نیروهای اشغالگر عراق در واشنگتن و در گردهمایی دوم که به فاصله دو روز در لندن برگزار می شود، شرکت نمایند.

یک مقام در وزارت دفاع آمریکا نیز تصریح کرد: کنفرانس ها به صنایع کوچک و بزرگ اجازه آشنایی با سیاست های واشنگتن را خواهد داد، ضمن این که شفافیت در عملیات انعقاد قراردادها را مشخص می کند.

این در حالی است، که انعقاد قراردادها در عراق به دلیل افزایش موفقیت شرکت های آمریکایی مورد انتقاد هستند. پایان پیام

جلسه مهم پلاک 1600 درباره بحران عراق

چهارشنبه 21 آبان 1382 - 12 نوامبر 2003

پل برمر حاکم غیرنظامی آمریکا در عراق نشست را با کالین پاول وزیر امور خارجه و دونالد رامسفلد وزیر دفاع آمریکا در خصوص گفتگوها درباره پیشرفت روند ثبات در عراق برگزار کرد. به گزارش سرویس بین الملل ایلنا، یک مقام بلندپایه آمریکایی در خصوص این نشست به شبکه تلویزیونی ABC گفته است که گفتگوهای بسیار حادی درباره انتقال قدرت سیاسی به یک رهبر عراقی منصوب شده توسط آمریکا انجام شده است و همچنین درباره شرح و توضیح جزئیات قانون اساسی نیز بحث و بررسی هایی را انجام داده اند. به گزارش خبرگزاری ABC همچنین پل برمر با کاندولیزا رایس مشاور امنیت ملی آمریکا درباره موضوع ساختار دوباره شورای حکومت انتقالی عراق بحث و گفتگو کرده است. به گزارش این خبرگزاری سخن گوی کاخ سفید تصریح کرده است که کاخ سفید نشست آتی پل برمر را با جرج بوش رئیس جمهور آمریکا تایید نکرده است و پل برمر برای مدت کوتاهی در واشنگتن باقی خواهد ماند. همچنین یک مقام بلند پایه تصریح کرده است که کاخ سفید خواهان بازگشت هر چه سریعتر پل برمر به عراق می باشد. پایان پیام

جلسه مدیر آمریکایی اداره عراق با سران دولت واشنگتن: انتقال قدرت به یک حکومت عراقی

لیلی صدر (رادپوردا): چهارشنبه 21 آبان 1382 - 12 نوامبر 2003

پرزیدنت بوش و پال برمر، مدیر آمریکایی امور اداره عراق، روز چهارشنبه راههای تسریع روند انتقال قدرت در عراق را مورد بررسی قرار دادند. جزئیات بیشتر در این باره را در گزارشی از مریم احمدی می شنویم.

مریم احمدی (رادپوردا): در جلسه شورای امنیت ملی که به دعوت پرزیدنت بوش و با حضور دانلد رامسفلد، وزیر دفاع، کولین پاول، وزیر امور خارجه و دیک چیني، معاون ریاست جمهوری و نیز پال برمر، مدیر آمریکایی امور عراق برگزار شد، مساله انتقال قدرت به عراقیها مورد بحث و گفتگو قرار گرفت. پال برمر روز سه شنبه در سفری برنامه ریزی نشده با عجله به واشنگتن آمد تا در این جلسه مهم شرکت کند. مقامات ارشد آمریکایی می گویند: پس از جلسه شورای امنیت، پرزیدنت بوش، دانلد رامسفلد، پال برمر، گفتگوی سه جانبه ای نیز خواهند داشت. به گفته این مقامها، یکی از گزینه های پیش روی پرزیدنت بوش آن است که طی چهار تا شش ماه آینده برای تعیین تدوین کنندگان قانون اساسی، انتخاباتی در عراق برگزار کند. مقامات آمریکایی این اقدامات را گام مهمی در جهت گذار عراق به دموکراسی می دانند. اما گفته می شود که طرحهای دیگری نیز برای تسریع روند انتقال قدرت وجود دارد.

مقامهای آمریکایی به طور فزاینده ای از شورای حکومتی موقت عراق که اعضایش از سوی ایالات متحده منصوب شدند، سرخورده می شوند و تنش هایی نیز در ارتباط با پال برمر وجود دارد. افزایش حمله ها علیه نیروهای ائتلاف در ماههای اخیر و همکاری عراقیها و گروههای بین المللی با نیروهای ائتلاف، سبب شده واشنگتن به دنبال راههایی برای کاهش حضور نیروهای آمریکایی باشد و بخواهد با انتقال سریعتر قدرت به عراقیها، آمریکاییان را از کانون خشونت خارج کنند.

از اول ماه می تا کنون به 55 آمریکایی کشته شدند. در ماه جاری نیروهای مقاومت دو هلی کوپتر آمریکایی را سرنگون کردند و روز چهارشنبه بر اثر انفجار بمب در مقر نیروهای ایتالیایی در شهر ناصریه، 14 ایتالیایی و هشت عراقی کشته شدند. اواخر وقت سه شنبه، در دو انفجار، دو سرباز آمریکایی کشته و چهار سرباز زخمی شدند. بنابراین گزارشهای خبری، درگیریهای درونی در شورای حکومتی موقت عراق و عدم توانایی این شورا در تصمیم گیری، این احتمال را مطرح ساخته که آمریکا شورای حکومتی را یکباره کنار بگذارد و ساختار جدیدی نظیر یک دولت موقت ایجاد کند که تا قبل از انتخابات کشور را اداره کند. البته مقامات آمریکایی این احتمال را رد کرده اند.

شیعیان و آینده عراق - حکومت عرفی یا مذهبی

نگاه آمریکاییان به مقتدی صدر

از: شورای روابط خارجی آمریکا - مترجم: رضا عبداللهی - روزنامه اعتماد - پنجشنبه 22 آبان 1382 - 13 نوامبر 2003

گروه بین الملل: بسیاری از کارشناسان مسائل عراق اعتقاد دارند که روحانیون جوان شیعه همچون مقتدی صدر، اقتدار مراجع سنتی شیعه را به چالش گرفته اند و کنار گذاشتن گروههای جوان و تندروی شیعه مثل گروه صدر از گردونه قدرت در عراق، اشتباهی فاحش بوده است. این گروهها در حال حاضر به بزرگترین نگرانی امنیتی آمریکا در عراق تبدیل شده اند. آنچه در زیر می آید، جمع بندی شورای روابط خارجی آمریکا در مورد گروه کم تعداد، اما پر نفوذ صدر است.

مقتدی صدر کیست؟

او یک روحانی شیعه جوان و بشدت آمریکا ستیز است که برای رسیدن به قدرت در عراق تلاش می کند. مقامهای آمریکایی اعتقاد دارند که سخنرانیهای تحریک کننده و ستیزه جویانه صدر سبب شده است

که برخی از طرفداران وی، روحانیون ارشد سنتی شیعه و همچنین نیروهای امریکایی را به چالش بطلبند. گرچه میزان حمایت از وی در میان شیعیان عراق اندک است ولی کارشناسان هشدار داده‌اند که تهدید او برای منافع امریکا جدی است.

پدر او، آیت الله محمد صادق صدر، در اواخر دهه 1990 با نفوذترین روحانی شیعه در عراق بود. عموی وی، آیت الله محمد باقر صدر، قبل از اعدام توسط نیروهای صدام حسین در سال 1980 یکی از فعالان برجسته شیعه بود. مقتدی صدر در فوریه 1999 پس از قتل پدر و دو برادر خویش، به فعالیت زیرزمینی و مخفیانه روی آورد (بنابه اکثر گزارش‌ها، این قتل‌ها توسط عوامل صدام حسین انجام شده بود) اووارث مجموعه‌هایی از مدارس و موسسات خیریه ساخته شده توسط پدر خود بود و در کنار آنها، وفاداری و هم‌پیمانی بسیاری از طرفداران پدر را نیز به ارث برد. صدر که تنها 30 سال دارد، فاقد دهها سال تحصیلات لازم برای ورود به رده‌های ارشد روحانیت شیعه است. در نتیجه او اقتدار و مرجعیت خود را به تبار و دودمان خویش نسبت می‌دهد.

مقتدی، مخالف و رقیب روحانیون ارشد و سنتی شیعه به زعامت آیت الله علی سیستانی است. بنابه اعتقاد کارشناسان، سیستانی 72 ساله در مورد اشغالگری امریکا توصیه به تحمل کرده و از حمایت بخش اعظم 14 میلیون شیعه عراق برخوردار است. صدر خواستار خروج فوری نیروهای اشغالگر از عراق شده و از شیعیان خواسته است که با آنها همکاری نکنند. برخی از متخصصین مسائل عراق معتقدند که هدف علنی او ایجاد یک حکومت اسلامی در عراق است. در تضاد با او، سیستانی از تاسیس یک نوع دموکراسی اسلامی جانبداری می‌کند.

صدر در سخنرانی‌های خود، خواستار مقاومت غیرمسلحانه شده و تاکنون علیه نیروهای امریکایی اعلام جهاد نکرده است. اما طرفداران وی برای رسیدن به قدرت، به اقدام‌های خطرناک و گاهی اوقات خشونت‌آمیز روی آورده‌اند. آنها کوشیده‌اند به زور مساجد را تصاحب کنند، سیستانی و دیگر روحانیون را مرعوب سازند و بنابر ادعای برخی از مقام‌های ائتلاف، کوشیده‌اند مخالفان شیعه عالی‌رتبه را به قتل برسانند.

صدر برای حمایت از جنبش سیاسی خود و برقراری نظم، مبادرت به تشکیل «لشکر امام مهدی (عج)» کرده است که بنابر ادعای دستیاران وی، 10 هزار نیرو را در خود جا داده است. (برخی از گزارش‌ها معتقدند که احتمالا بین 1500 تا 3000 نفر در آن عضویت دارند). طرفداران صدر، با شبه نظامیان طرفدار روحانیون رقیب، درگیری‌های خشونت‌آمیز داشته‌اند. افراد مسلحی که از قرار معلوم از روحانیون وابسته به صدر حمایت می‌کنند، اخیرا در برخوردهایی که منجر به کشته شدن پنج سرباز امریکایی شد، دخالت داشته‌اند. کارشناسان می‌گویند هنوز معلوم نیست که آیا دستور این حملات از طرف صدر صادر شده است یا نه ولی «کنت کاتسمن» متخصص خاورمیانه در بخش تحقیقات کنگره اعتقاد دارد: «من در حال حاضر، صدر را به عنوان بخشی از مقاومت می‌دانم. من او را دشمن نیروهای امریکایی می‌دانم.»

پایگاه قدرت صدر

شیعیان جوان و فقیر عراق که بسیاری از آنها در شهرک صدر گرد آمده‌اند، از طرفداران جدی مقتدی صدر محسوب می‌شوند. شهرک صدر، یک حومه بزرگ در شهر بغداد است که 2 میلیون جمعیت دارد و پیش از تغییر نام به شهرک صدر، به شهرک صدام معروف بود. یکی از دلایل محبوبیت صدر، اظهارات ضد امریکایی اوست که با احساس سرخوردگی و نومیدی بسیاری از شیعیان عراق سازگار است. موضع‌گیری و اظهارات آیت الله سیستانی از چنین قدرتی برخوردار نیست. طرفداران صدر به دنبال جلب حمایت شیعیان بصره و دیگر شهرهای شیعه‌نشین عراق نیز بوده‌اند. صدر، همانند سیستانی و مقامات شیعه، در شهر مقدس نجف مستقر است. ولی به اعتقاد «یوان کول» کارشناس شیعیان عراق در دانشگاه میشیگان، حمایت از او اندک است.

پس از سقوط بغداد، طرفداران صدر به بسیاری از جوانب زندگی در درون شهرک صدر مثل انتصاب روحانیون برای مساجد، حفاظت از بیمارستان‌ها، جمع‌آوری زباله‌ها، اداره کردن پرورشگاه‌ها و قانونگذاری برای حجاب، چنگ انداخته‌اند.

به دلیل اینکه شهرک صدر به نسبت آرام بوده است حملات ضد امریکایی بسیار اندکی در این شهرک اتفاق افتاده است مقام‌های امریکایی دخالت چندانی را در فعالیت‌های سازمان صدر نکرده‌اند. ولی در سپتامبر، آنها یک روحانی نزدیک به صدر را به اتهام حمایت از حمله به نیروهای امریکایی بازداشت کردند. در 16 اکتبر، گروه صدر کوشید ساختمان‌هایی را که محل استقرار دفاتر شورای منتصب امریکا در شهرک صدر بود، تصرف کنند و افراد خود را جایگزین نمایند. نیروهای امریکایی اقدام کرده، آنان را بیرون انداخته و 12 نفر را دستگیر کردند.

اینکه میزان حمایت از صدر چه اندازه است، هنوز معلوم نیست. برخی از کارشناسان برآورد کرده‌اند که صدر حدود چند هزار نفر طرفدار جدی دارد. بخش اعظم این طرفداران در لشکر امام مهدی (عج) گرد آمده‌اند و حاضرند به حمایت از صدر، دست به اسلحه ببرند. مقام‌های ائتلاف حدس می‌زنند که تعداد طرفداران جدی صدر، از 300 تا 3000 نفر در نوسان هستند. «درو براون» یکی از گزارشگران مسائل عراق می‌گوید: «گروه صدر، بدون تردید یک جنبش کوچک است ولی اگر به آن خوب نگاه کنید، فکر می‌کنم که همین تعداد اندک نیز می‌توانند تهدیدی واقعی را برای نظم عمومی به وجود آورند.» از این گذشته برخی از کارشناسان اظهار داشته‌اند که صدها هزار عراقی دیگر نیز وجود دارند که بطور غیر فعال از صدر حمایت می‌کنند. آنها بخاطر احترام به تبار و دودمان وی و نیز به دلیل خدمات اجتماعی او،

از صدر جانبداري مي‌کنند ولي نمي‌خواهند بخاطر صدر در مقابل امريكايي‌ها بایستند. «يوان كول» مي‌گويد: «اگر احساس خشم در ميان شيعيان عراق نسبت به اشغال امريكا افزايش يابد، بر تعداد طرفداران صدر افزوده خواهد شد.»

در شديدترين درگيري اخير، صدي‌ها و افراد مسلح وفادار به آيت‌الله سيستاني در روز 15 اکتبر و بر سر تصاحب دو مسجد مهم در كربلا، بمدت هشت ساعت به تبادل آتش پرداختند. از قرار معلوم يك نفر كشته شد و صدي‌ها در نهايت شكست خوردند. بنا به گزارش مقام‌هاي امريكايي، نيروهاي امريكايي در دو درگيري اخير با طرفداران روحانيون وابسته به صدر، مورد هدف قرار گرفته‌اند:

1 در 9 اکتبر، دو سرباز امريكايي در شهرک صدر كشته شدند. اين حادثه زماني اتفاق افتاد که اعتراض‌ها به بازداشت يك روحاني نزديك به صدر و درخواست آزادي آن (مويده خزرچي) تبديل به كمينگاهي براي نيروهاي امريكايي شد. خزرچي در 29 سپتامبر به اين اتهام دستگير شد که در مسجد خود، تسليحاتي را پنهان کرده و حملات ضد امريكايي را ترتيب مي‌داد.

2 در 16 اکتبر در كربلا سه پليس نظامي امريكا در اثر شليك نيروهاي امنيتي يك روحاني نزديك به صدر به نام «سيد محمود الحسنی» كشته شدند. در اوایل سپتامبر، نيروهاي امريكايي سه نفر از افراد الحسنی را در زمان اعتراض به جست‌وجوي خانه اين روحاني توسط نيروهاي ائتلاف، به قتل رسانده بودند.

اينکه آیا طرفداران صدر در بمب‌گذاري‌ها با خودرو يا قتل افراد برجسته دخالت دارند چندان معلوم نيست. اگرچه صدر دخالت خود را انکار کرده است ولي مقام‌هاي امريكايي در حال بررسي ارتباطات احتمالي سازمان وي با حملات گسترده زير هستند:

الف خودروي بمب‌گذاري شده در نجف در 29 آگوست که به كشته شدن آيت الله محمد باقر حكيم يكي از رقبای اصلي صدر و حدوداً 100 نفر ديگر در بيرون مرقد امام علي (ع) انجاميد.

ب بمب جاسازي شده در نجف در بيرون خانه يكي ديگر از رقبای اصلي مقتدي صدر به نام آيت الله محمد سعيد حكيم در روز 24 آگوست که منجر به زخمي شدن او و كشته شدن سه نفر ديگر شد. ج كشته شدن يكي از روحانيون ميانه‌رو در نجف به نام آيت الله عبدالمجيد خويي در 10 آوريل و کوتاه مدتي پس از بازگشت او از تبعيد. پس از اين قتل، طرفداران صدر خانه آيت الله سيستاني را محاصره کرده و خواستار خروج وي از عراق شدند. سيستاني براي پايان دادن به محاصره از 1500 نفر از مردان قبيله‌هاي محلي کمک گرفت.

چالش صدر با شوراي حكومتي

صدر در 10 اکتبر اعلام کرد که يك حکومت اسلامي مطمئن را به جاي شوراي حكومت انتقالی (يك سازمان 25 نفره که توسط پل برمر رييس حكومت موقت ائتلاف منصوب شده است. يكي از اعضاي اين شورا به نام خانم «عقيله هاشمي» در 25 سپتامبر به قتل رسيد) منصوب کرده است. ولي تظاهرات در حمايت از حكومت اسلامي وي در بغداد، تنها با حضور چند صد نفر از طرفداران او برگزار شد و اين مساله نشان داد که صدر تاکنون در تلاش براي كسب قدرت ناکام مانده است.

بنابراين در چند ماه اول پس از سقوط بغداد، مقام‌هاي امريكايي ترجيح دادند که صدر را تا حدود زيادي نادیده گرفته و بهاي اندكي را به حمايت‌هاي وي قابل شوند. پس از كشته شدن سربازان امريكايي توسط افراد مظنون به ارتباط با صدر و يك درگيري 24 ساعته در 16 اکتبر در كربلا، مقام‌هاي امريكايي هشدار داده‌اند که آنها ممکن است به زودي مجبور به اقدام عليه طرفداران صدر شوند. ژنرال «ريکاردو سانچز» فرمانده نيروهاي ائتلاف، گروه صدر را «يك تهديد درشرف تکوين» خوانده و اظهار داشته است: «آنها شروع به اقداماتي کرده‌اند که نيازمند پاسخگويي شديد نيروهاي ائتلاف خواهند بود.»

گزارش‌هاي خبري نشان مي‌دهند که گشتزني‌هاي امريكا در شهرک صدر تغيير يافته و ديگر مثل سابق نيست که نيروهاي امريكايي به صرف چاي با افراد محل بپردازند. آنان در حال حاضر با خودروهاي زرهی و كاملاً مجهز در حال گشتزني هستند. «براون» مي‌گويد: «آنان تهديد صدر را بسيار جدي گرفته‌اند. تهديد صدر، چالش كنوني نيروهاي امريكايي است.»

آيا مقام‌هاي امريكايي، صدر را دستگير خواهند کرد؟

اگرچه نيروهاي ائتلاف از صدر بازجويي کرده‌اند ولي آنان هنوز براي دستگيري وي اقدامي نکرده‌اند. برخي از کارشناسان معتقدند که اين مساله تا حدودي به نگراني امريكايي‌ها برمي‌گردد. آنها نگرانند که دستگيري صدر منجر به تشديد احساسات ضد امريكايي و افزايش حمايت از وي شود. برخي از ناظران مي‌گويند، نيروهاي امريكايي بيشتر ترجيح مي‌دهند که روحانيون ارشد عراق، اين روحاني جوان و تازه به دوران رسیده را محکوم کنند. برخي نيز پيشنهاده مي‌کنند که امريكا با صدر همکاري کرده و او را به شرکت در انتخابات دموکراتيك يا پيوستن به شوراي موقت انتقالی دعوت کند. «كول» مي‌گويد: «هنگامي که نيروهاي ائتلاف طرفداران صدر را دستگير مي‌کنند، مقام‌هاي ائتلاف نمي‌دانند که چه بايد بکنند. آنها را دستگير مي‌کنند، نگه مي‌دارند و سپس آزاد مي‌کنند.»

تحليل اوضاع ايران و عراق در رسانه هاي جمعي

روزنامه های تهران: چهارشنبه 21 آبان

بي بي سي - چهار شنبه 21 آبان 1382 - 12 نوامبر 2003

واکنش ایران نسبت به اظهارات تازه وزیر خارجه آمریکا، گزارش رییس سازمان بین المللی انرژی اتمی درباره فعالیت های هسته ای ایران و پی آمدهای سفر فرستاده ویژه حقوق بشر سازمان ملل به تهران، مهم ترین گزارش های خبری روزنامه های چهارشنبه تهران را به خود اختصاص داده اند.

رسالت و کیهان پاسخ سخنگوی وزارت خارجه ایران به اظهارات کولین پاول را با اهمیت دیده، و اظهارات پاول را دخالت در امور داخلی ایران و "وقیحانه" خوانده اند.

شرق در یادداشتی نوشته هر چند در گزارش رییس سازمان بین المللی انرژی اتمی به برخی برنامه ها و تردیدها در مورد فعالیت های هسته ای ایران اشاره شده، ولی فعالیت های ایران را صلح آمیز و نزدیک به استانداردهای بشردوستانه دانسته است.

کامییز توانا در گزارش تحلیلی **شرق** اضافه کرده است گزارش البرادعی نمی تواند باعث رهایی ایران از فشارهای بین المللی باشد. گروه مخالفان ایران در شورای حکام دلایل نقض ایران را بر شمرده اند و ایران را کشوری معرفی کرده اند که پس از ۱۸ سال تحقیق به قدرت شکاف هسته دست یافته است.

شرق نوشته است، درست پس از این تحولات آمریکا، حاکمیت ایران را مورد نقد قرار می دهد و معلوم نیست چه زمان از تنش هسته ای ایران و آمریکا کاسته می شود.

گزارش **شرق** اهمیت تحولات جدید و سخنرانی تند کولین پاول را در آن دیده که دولت آمریکا تا هفته پیش قصد داشت رابطه دوستانه خود با ایران را هر چه زودتر برقرار کند.

روزنامه **جمهوری اسلامی** در سرمقاله خود اظهارات وزیرخارجه آمریکا را با گزارش رییس آژانس بین المللی انرژی اتمی درباره فعالیت های هسته ای ایران مرتبط دانسته و نوشته دو پهلو بودن گزارش البرادعی به خاطر آنست که تصمیم گیرنده نهائی درباره این گزارش، آمریکاست و خاصیت دوپهلوی بودن اینست که راه را برای هر نوع تصمیم گیری که مورد نظر و خواست و میل آمریکا باشد باز می گذارد.

از نظر سرمقاله **جمهوری اسلامی** توافق های تهران و دل سپردن به آژانس بین المللی انرژی اتمی غلط بود و در حالی که آمریکا در ضعیف ترین موقعیت های خود در همه دوران قرار گرفته است، دلیلی ندارد که مسوولان جمهوری اسلامی به مخالفت هایش اعتنائی بکنند.

در حالی که به نوشته **یاس نو** احمد باطبی، دانشجوی زندانی که در مرخصی به سر می برد، بعد از دیدار با فرستاده سازمان ملل ناپدید شده است و مقامات قضائی اعلام داشته اند که برخلاف گفته لیگابو، رضا علیجانی از زندان آزاد نشده است. روزنامه های تهران به بررسی نتایج سفر آمبئی لیگابو به تهران پرداخته اند.

آفتاب یزد از زبان همسر تقی رحمانی فعال سیاسی زندانی نوشته است، وقتی فرستاده ویژه سازمان ملل در زندان اوین خواستار ملاقات با زندانیان ملی - مذهبی شد در پاسخش اعلام گشت که آن ها در اوین نیستند پس باید معلوم شود که آن ها کجا هستند.

روزنامه های هوادار محافظه کاران در روزهای گذشته پاسخ مسوولان زندان اوین به آمبئی لیگابو را دلیل بر اطلاعات غلطی دانسته بودند که درباره زندانیان سیاسی به او داده شده، به نوشته آن ها فرستاده سازمان ملل فهرستی ۳۵ نفره در جیب داشته که تنها هفت نفر آن ها در زندان اوین بوده اند.

یاس نو در مقاله ای با عنوان " این گزارشگر مبهور " درباره گفته های آمبئی لیگابو نوشته است، در حالی که ایرانی ها خود تعریفی از جرم سیاسی ندارند و آمار بیماری ایدز هم حتی محرمانه انگاشته می شود، معلوم است ماموری که از آن سوی دنیا می آید چنان که خود گفته اوضاع ایران را پیچیده می بیند.

به نوشته مهدی نیاکی در **یاس نو** : "ایران نه سنت گراست و نه موافق مدرنیته، دموکراسی در آن تعریفی دیگر دارد و انبوه مردمان در لایه ای از آن چه نیستند فرورفته اند. فرستاده سازمان ملل هم باید اعتراف کند که در ایران تعقیب قوانین و آرا کاری بسیار سخت است."

شرق نوشته است، سفر این بار فرستاده سازمان ملل در دستگاه قضایی و حاکمیت ممکن است این خرسندی را به وجود آورده باشد که توانسته اند بخشی از عملکرد خود را از چشمان دیدبان آزادی بیان دور نگه دارند.

به نوشته تحلیلگر **شرق** مجرای نقض حقوق بشر در ایران هم احتمالاً شبیه روندی شبیه به بحران هسته ای را طی می کند و به همکاری کامل ایران با مجامع بین المللی منجر خواهد شد. چرا که وقتی ایران در زمینه ای استراتژیک چون فعالیت هسته ای حاضر نشد خود را رویاروی جامعه بین المللی قرار دهد، دلیلی ندارد که این همکاری را به مسائلی چون آزادی فعالیت های سیاسی و مطبوعاتی تعمیم ندهد.

مصطفی تاج زاده در مقاله ای در **شرق** نوشته هر قدر اخبار مربوط به بازداشت، ضرب و شتم و مرگ خانم کاظمی الفا کننده تفسیر طالبانی از اسلام بود، اقدام کمیته صلح نوبل در انتخاب خانم شیرین عبادی سازگاری اسلام، مردمسالاری و حقوق بشر را ترویج کرد.

معاون سابق وزارت کشور در پایان مقاله خود نوشته آیا حتماً لازم است در زمینه نقض حقوق بشر علیه ما اجماع جهانی ایجاد شود، چرا نباید به تذکرات رییس جمهور و درخواست های دلسوزان کشور جواب مثبت دهیم تا همه بدانند آنچه در سرنوشت کشور و مردم تأثیرگذار است، تصمیم حکومت در تسلیم به خواست و اراده ملت است نه تمکین به فشارهای خارجی.

روزنامه های چهارشنبه برای چندمین روز درباره احتمال جیره بندی بنزین و کمبود سوخت نوشته و از زوایای مختلف درباره آن بحث کرده اند.

کیهان در سرمقاله خود با جیره بندی و بالا بردن بهای بنزین در کشور مخالفت کرده و نوشته است، جیره بندی بنزین شاید در کوتاه مدت پاسخگو باشد و میزان مصرف این فرآورده را کاهش دهد، اما در درازمدت در صورت عدم توجه به حمل و نقل عمومی به صورت یک معضل اجتماعی آشکار خواهد شد، که پیامدهای سوء دیگری را به دنبال خواهد داشت.

به نوشته علیرضا ملکبان در سرمقاله **کیهان** مسوولان نباید به استدلال هائی مانند آلودگی هوا و قاچاق مواد سوختی و ارزان بودن بهای آن در کشور توجهی بکنند و فقط باید گرفتن میزان درآمد طبقات متوسط و پایین جامعه و آثاری که این افزایش قیمت بر سایر کالاها و خدمات دارد و نیز پیامدهای احتمالی اجتماعی آن گرفته شود.

شیرین عبادی، برنده جایزه صلح نوبل

شیرین عبادی : من رهبر و لیدر زنان نیستم

ایرنا : ۲۱ آبان ۱۳۸۳ برابر با ۱۲ نوامبر ۲۰۰۳

"شیرین عبادی" بانوی ۵۶ ساله ایرانی که انتخابش به عنوان برنده جایزه صلح نوبل ۲۰۰۳، بحث های فراوانی را در داخل و خارج کشور ایجاد کرد و خیلی ها را در بهت فروبرد، حالا دیگر از تکرار خبرها و چاپ عکس و گفت وگوهای تکراری با روزنامه ها و خبرگزاری ها خسته شده است .

صحبت کردن درباره آن رویداد تاریخی را کافی می داند و معتقد است که اکنون حوصله مردم از دیدن عکس و خبرهایش در خصوص آن جایزه جنجال برانگیز بسر آمده است .

با این حال عبادی در دفتر کوچک کارش در یکی از فرعی های یوسف آباد، دیگر چه بخواهد و یا نخواهد، نمی تواند خود را از دید رسانه های متنوع و پر تعداد کشور پنهان کند و آخرین مورد آن در هفته گذشته ، خبری بود که حکایت از پذیرفتن وکالت پرونده زهرا کاظمی داشت .

وی در دیدار با خبرنگاران ایرنا، بطور مفصل برداشتهایش را از موضوعات مختلفی که در یک ماه گذشته ، مطرح بوده ، بیان کرد و از جمله درباره نگاهش در عرصه حقوق ، بویژه حقوق زنان گفت که با رویکرد حقوق بشری ، به فعالیت های حرفه ای اش ادامه خواهد داد، نه با نگاه فمینیستی و زنانه

صحبت های عبادی را که با این حال می گوید : من رهبر و لیدر زنان نیستم ، می خوانید :

س : می خواستیم نظر شما را درباره گره های کار در بحث حقوق بشر و از جمله حقوق زنان در جامعه خود بدانیم ، مشکل نظری داریم یا موانع عملی ؟

ج : مشکل بزرگ حقوق زن در ایران و بطور کلی در مشرق زمین نگاه مردانه و فرهنگ مردسالار است . فرهنگ مردسالار قرانت خود را از هر مساله ای ابراز می کند. یک مثال کوچک می زنم ، قبل از انقلاب ما تعدادی زن قاضی داشتیم که شمار آنها در ابتدای سال ۱۳۵۷ به ۱۰۰ تن می رسید.

برخی از آنها بسیار موفق و خوشنام بودند و خوب کار می کردند، ولی بواسطه قانونی که پس از انقلاب تصویب شد، قضاوت مخصوص مردان شد و دیگر دادگستری زنان قاضی را استخدام نکرد و زنان قاضی قبلی نیز به مشاغل اداری در دادگستری گماشته شدند.

وضع برای حدود ۱۳ سال بدین منوال بود تا براساس مباحثاتی که در مجامع علمی شد، خوشبختانه این امر به اثبات رسید که ممنوعیت قضاوت برای زن در اسلام درست نیست ، یعنی می توان با قرآنی ملایمر، این ممنوعیت را برداشت .

س : آیا بر سر این نظر بین علما اجماع هست ؟

ج : نه ، تمام علمای عظام بر این عقیده نیستند که زن می تواند قضاوت کند، ولی عکس این قضیه هم صادق است و همه براین اتفاق نیستند که زن نمی تواند قضاوت کند. یعنی می توان از مذهب قرائتهای مختلفی داشت که با زمان و مکان انطباق بیشتری داشته باشد.

خوشحال هستم که بگویم در حال حاضر دو زن به عنوان مستشار در دادگاه تجدید نظر تهران کار می کنند، رای می دهند و کارنامه درخشانی هم دارند و جالبتر این است که این دو خانم از زنان قاضی هستند که در زمان گذشته ابلاغ گرفته بودند یعنی همان زنانی که روزی قاضی بودند و بعد عنوان شد که دیگر نمی توانند قضاوت کنند و آنها را به کار اداری گماشتند.

از نظر من ، مساله قضاوت زن در ایران حل شده است ، زیرا تعداد زیادی زن قاضی به استخدام دادگستری درآمده اند.

س : پس حالا مشکل با حقوق زنان در کجاست ؟

ج : مشکل ما نگاه مردانه به قوانین است . یک روز بطور مسلم گفتند که زن نمی تواند قاضی باشد و بعد به این رسیدند که زن هم می تواند قاضی باشد. همچنین در قانون مجازات اسلامی قید شده که دیه زن نصف دیه مرد است و بر همین مبنا اضافه شده است که اگر مردی عمدا زنی را به قتل برساند، خانواده مقتول قبل از قصاص نیمی از خون بها را باید به مرد قاتل بدهد. این قانونی است که به تصویب مجلس شورای اسلامی و تأیید شورای نگهبان رسیده و سالهاست که اجرا می شود.

اوایل وقتی صحبت می شد چرا دیه زن نصف دیه مرد است ، می شنیدیم که این از احکام اسلام است و حق ندارید درباره آن صحبت کنید، ولی در سال ۱۳۷۸ آیت الله صانعی در مصاحبه ای با دکتر مهرپور که در روزنامه اطلاعات درج شد، با صراحت گفت دیه زن و مرد با هم برابر است و در اسلام دیه زن نصف مرد نیست و بعد اضافه کرد که همه متفرعات ناشی از آن هم باطل است . توجه شما را به این مساله جلب می کنم که آیت الله صانعی یکی از مجتهدان بنام ایران است و هر کس در اجتهاد ایشان و درجه علمی ایشان شک کند، باید به خاطر بیاورد ایشان به عنوان دادستان کل کشور از دست امام خمینی (ره) ابلاغ گرفته بود و در قانون اساسی ما قید شده است که دادستان کل باید مجتهد باشد.

وقتی در یک مساله فقهی چند نظر اجتهادی وجود دارد، خیلی طبیعی و منطقی است ، آن نظری پذیرفته شود که با زمان و مکان انطباق بیشتری دارد و بنا بر این ما زنان اگر بتوانیم به درک درست برسیم که از چه ناحیه صدمه می خوریم آن وقت می توانیم شیوه برخورد درست تری را انتخاب کنیم . س : آیا مردان را بطور مستقیم خطاب قرار داده و مقصر می دانید؟ ج : خیر، من بر این اعتقادم که آنچه موجب ستم بر زن می شود، فرهنگ مرد سالار است و نه چیز دیگر. وقتی می گویم فرهنگ مردسالار خطاب به جنس مذکر نیست ، زیرا زنان ، هر چند خود قربانیان این فرهنگ هستند، اما در بازتولید این فرهنگ نقش موثری دارند.

بسیاری از مردان را دیده ام که آزادیخواه هستند اما زنان بسیاری هستند که مردسالارانه فکر می کنند. در حقیقت فرهنگ مردسالاری زن معیوبی است که از مادر به پسر به ارث می رسد، مانند بیماری هموفیلی که زن خود دچار آن نمی شود ولی آن را به فرزند پسر خود منتقل می کند. هر مرد زورگو سرانجام در دامن یک زن پرورش می یابد، بنا بر این خطاب من به آقایان نیست ، بلکه خطاب به حاملان فرهنگی هستند که برابری انسانها را قبول ندارند.

س : آیا نسبتی میان فرهنگ مردسالار با شرع اسلام و بخصوص شیعه می بینید؟ ج : من هرگز نگفتم که فرهنگ مردسالاری مبتنی بر دین است . به عقیده من و استادان فن ، اسلام دین برابری ، دین عدالت خواهی و دین ظلم ستیزی است . فرهنگ مردسالار ارتباطی با دین ندارد، اما بحث من این است که فرهنگ مردسالار قرائت خود را از هر چیز و از جمله ، از دین ارائه می کند.

به عنوان مثال فرهنگ مردسالار در علم روان شناسی می نویسد زنها احساساتی تر هستند، به علم پزشکی که می رسد می گوید قسمت خاکستری مغز مردان پیچیده تر است و مردان عاقلترند. اینها نظریه های مردسالارانه است و هیچگاه به اثبات نرسیده است .

فرهنگ مردسالار تفسیر خود را از مذهب و ایدئولوژی هم اینطور بیان می کند و به همین دلیل من سابقه قضاوت را برای شما مثال زدم . بسیار مهم است که ما چگونه از دین برداشت می کنیم . در حقیقت هر کسی از ظن خود شد یار من . در اسلام در بحث تقلید قید شده که مسلمان آزاد است از هر مجتهدی که او را عالم می داند، تقلید کند. آزادی در اسلام برای همه در نظر گرفته شده است .

قانونگذاری در شریعت مقدس اسلام هم بدین صورت است که چهار منبع کتاب، سنت ، اجماع و عقل وجود دارد و در روایت داریم که هر آنچه که شرع می گوید منطبق بر عقل است و هر آنچه عقل می گوید شرع می گوید. در کتاب آسمانی ما بارها در باب عقل صحبت شده و طبیعی است که عقل بشری بر دانش بشری است . بنا بر این اگر فرض کنیم که روزی گالیله می گفت زمین می چرخد اما از طرف کلیسا تکفیر شد، امروز هر کودک دبستانی می داند که زمین می چرخد. منظور این نیست که دانش گالیله اندک بود، بلکه گالیله درک درستی نسبت به زمان خود داشت اما کودک دبستانی امروز بر دوش امثال گالیله ها ایستاده است و افق دورتری را نگاه می کند.

مساله نسبت عقل با دانش به همین گونه است . عقل بشری بر پایه دانش بشری

است. منظور نفي گذشتگان و بزرگان ما نیست، بلکه ما بر روی دوش آنها ایستاده افقهای دورتری را نگاه می‌کنیم، نه اینکه دنیا را از چشم پیشینیان ببینیم.

شاگرد دبستانی امروز باید گاليله را بشناسد و به او احترام بگذارد و بر مبنای دانش گاليله به علم بیشتری برسد. این مفهوم عقل و نسبت عقل با دانش بشری است.

بدیهی است که دینی که یکی از پایه‌های احکام آن عقل باشد می‌تواند مقتضیات زمان و مکان را درک کند و از این رو می‌گویند باب اجتهاد باز است. اجتهادی که در ۵۰۰ سال قبل انجام شده بموقع خود نظریه مفیدی بوده اما اگر همان موضوع در قرن ۲۱ مطرح شود، ممکن است نظریه اجتهادی جدیدی را طلب کند.

س: وقتی حقوق زنان در ایران مطرح می‌شود ناخودآگاه این شبهه در نزد برخی پیش می‌آید که بحث فمینیسم در کار است. در بحث پیوستن یا عدم پیوستن به کنوانسیون "منع هرگونه تبعیض علیه زنان" نیز عده‌ای می‌گویند تطبیق کنوانسیون با قوانین فقه اسلام درباره زنان کار مشکلی است. نظر شما در این باره چیست؟

ج: من به حقوق زن از دیدگاه حقوق بشر نگاه می‌کنم. در اعلامیه حقوق بشر قید شده است انسانها صرف نظر از مذهب، جنس، ملیت، نژاد، رنگ و شرایط اقتصادی و اجتماعی حقوق برابری دارند.

باید بگویم که در ارزیابی وضع حقوق بشر در یک کشور، وضعیت ضعیف ترین اقشار آن جامعه از زنان، کودکان، کارگران و نیز آزادی بیان را بررسی می‌کنند و بر همین مبنا یک گزارش کلی تهیه می‌شود و در واقع این چهار موضوع، محورهای کلی هستند که تابلوی حقوق بشر در یک کشور را نشان می‌دهند. من فارغ از بحث‌های فمینیستی و فرق مختلف آن، معتقد به اعلامیه جهانی حقوق بشر هستم. اعلامیه جهانی حقوق بشر بعد از اینکه به تصویب مجمع عمومی سازمان ملل رسید، برای اینکه ضمانت اجرایی بیابد، در تبیین و تفسیرش، دو میثاق معروف یعنی "میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی" و "میثاق حقوق اقتصادی و اجتماعی" تدوین شد.

دولت ایران در سال ۱۳۵۴ به این دو میثاق پیوست و متعهد به اجرای آن شد و این امر به تصویب مجلس قانونگذاری وقت هم رسید.

هنگامی که ما به این میثاقها پیوستیم، هیچ شرطی هم در نظر نگرفتیم و متعهد به اجرای آن شدیم. این میثاقها پایه و بنیاد حقوق بشر است. ما پایه و بنیان را پذیرفته ایم و شرط هم نگذاشته ایم.

کنوانسیون رفع تبعیض از زنان در حقیقت چیزی جز تشریح و تبیین و توضیح بیشتر میثاق بین المللی نیست و چگونه است که ما به این دو میثاق پیوسته ایم و همواره اعلام می‌کنیم که آنها را هم قبول داریم و مدعی هم هستیم از آنها تخلف نمی‌کنیم، ولی می‌توانیم بگوئیم کنوانسیون رفع تبعیض زنان را قبول نداریم؟

ما اصل را پذیرفته ایم، چطور در پذیرفتن فرع آن شک داریم.

س: شما وکالت خانواده مرحوم "زهرا کاظمی" را پذیرفته اید. همچنین در خبرها بود که "افسانه نوروزی" هم درخواست کرده که وکالت او را قبول کنید، می‌خواستیم بدانیم در پذیرش پرونده‌هایی که یک پای دعوا زنان هستند، با نگاه حقوق بشری ورود خواهید کرد، یا با نگاهی زنانه؟

ج: من ۳۰ سال است که در این کشور کار حقوقی می‌کنم و مدتی قاضی، مدتی وکیل دادگستری و مدتی هم استاد دانشگاه بوده‌ام. در حقیقت سوابق من نشان می‌دهد که چگونه پرونده‌هایی را قبول کرده‌ام و چگونه به مسایل نگاه می‌کنم. یازده کتاب منتشر کرده‌ام و عقایدم در آنها وجود دارد. مطمئن باشید که قرار نیست با نگاه جدیدی به پرونده‌ها رسیدگی کنم.

در واقع همان وکیل دادگستری که بودم، باقی‌خواهم ماند و هرگز وارد کشمکش‌های سیاسی نخواهم شد، هرگز در هیچ انتخاباتی شرکت نخواهم کرد و هرگز داخل حاکمیت و قدرت نخواهم شد و امیدوارم که این افتخار را داشته باشم که خدمتگزار کوچک مردم باقی‌مانم، همان شیرین عبادی با همان دفتر وکالت بسیار کوچکی که دارم.

درباره پرونده زهرا کاظمی باید بگویم که حدود ۲۰ روز قبل از اینکه من برنده جایزه بشوم، مادر وی به دفتر من آمد و به من وکالت داد.

چون پرونده باید تکمیل و آماده می‌شد نیازی نبود که آن را بخوانم. من اساساً از جنجال بی‌بهره هم پرهیز کرده‌ام. نیازی نیست که تا وکالتی را

می پذیرم در بوق و کرنا کرده و بگویم که چنین کاری کرده ام .
س : نظرتان راجع به پرونده و نوع و شکل برگزاری محاکمات آن چیست ؟
ج : چون من این پرونده را هنوز نخوانده ام ، نمی توانم راجع به آن اظهار نظر کنم و چون دادرسی علنی است ، خبرنگاران خود در دادگاه حضور خواهند یافت و نظاره گر روند محاکمه خواهند بود .
من بسیار خوشحال هستم که دادرسی علنی اعلام شده است ، زیرا دادرسی در پشت درهای بسته ایهاماتی را بوجود می آورد که که وجدان عمومی جامعه را اقناع نمی کند . دادرسی علنی بهترین شیوه برای پاسخ به افکار عمومی است ، که خوشبختانه در این پرونده دادرسی علنی اعلام شده است .
س : آیا تاکنون به دادگاه مراجعه کرده اید ؟
ج : من یک بار به دادگاه مراجعه کرده ام و گفته اند در حال مطالعه پرونده هستند و قول دادند که این پرونده را در اختیار ما قرار بدهند و وقتی دادرسی علنی است خیلی طبیعی است که تمامی اوراق پرونده را در اختیار ما قرار دهند .
در مورد پرونده خانم افسانه نوروزی باید بگویم از وی نامه ای دریافت نکرده ام و فقط شنیده ام که در یکی از روزنامه ها از قول وی درج شده بود که از من درخواست کرده است وکالتش را قبول کنم .
پرونده افسانه نوروزی بیش از چهار سال است که در جریان است و در این پرونده یکی از همکاران خوب ما به نام آقای "خرمشاهی" زحمات زیادی کشیده است و من اساساً با این شیوه مخالف هستم که تا یک کسی جایزه ای ببرد ، بعضی وکیل خود را عوض کنند و یا در کنار وکیل خود بگویند آنکه جایزه برده است ، از من دفاع کند .
زیرا این به معنای بی احترامی به دیگر وکلایست که چون من برنده جایزه شده ام در کنار آنها بایستم و حرف بزنم .
س : پس وکالت ایشان را نمی پذیرید ؟
ج : نیازی نیست وارد پرونده افسانه نوروزی شوم ، زیرا آقای خرمشاهی با دلسوزی و درایت کامل ، سالها این پرونده را دنبال می کند و من بیشتر از ایشان دانشی ندارم .
س : گفته می شود اگر زنان در مقام قاضی یا وکیل قرار بگیرند ممکن است با نرمش نسبت به زنان رفتار کنند و بخواهند که آنها برنده یک دعوا شوند . آیا خود شما هنگامی که پرونده زنی را در دست می گیرید چنین احساسی ندارید ؟
ج : در زمینه قضاوت یا دفاع ، چه در دادگاه و چه بیرون دادگاه ، چه در سخنرانی ها و چه در کتابتها ، اگر بخواهیم جنسیت را دخالت دهیم و به سود زنان ، چون ضعیف هستند ، کفه ترازو را به ناحق بالا ببریم ، در حقیقت فرهنگی را ترویج کرده ایم که با آن در ستیز هستیم .
من به دنبال برابری انسانها هستم ، نه برتری یک جنس بر جنس دیگر و مطمئن باشید که جنسیت افراد هیچ وقت در کار من تأثیری نداشته است .
س : درباره بحث قاچاق زنان و دختران به خارج که به عنوان یک برده داری جدید از آن یاد می شود ، چه نظری دارید؟ آیا در این زمینه برنامه مشخصی برای دفاع از آنان دارید ؟
ج : پیشبرد مساله زنان چیزی نیست که از عهده یک نفر و یا یک انجمن بر آید ، زنان ایران خوشبختانه به فرهیختگی رسیده اند و وقتی که ۶۳ درصد از دانشجویان ما را زنان تشکیل می دهند ، این نشان از تحولات عمیقی در جامعه دارد .
زنان ایران در هر لباس و مقام در پی احیای حقوق خود هستند . این نهضت ، نهضتی است فراگیر و رهبر نمی خواهد ، زیرا خود زنان همگی پیشقراول و همگی خواهان تساوی در حقوق هستند .
بنابراین از من نخواهید که برای افرادی که حتی صلاحیتشان بیشتر از من باشد ، نطق کنم و بگویم که چه بکنند و چه نکنند .
آنان بسیار آگاهتر از آن هستند که کسی برای آنان راه نشان دهد آنان راه خود را پیدا کرده و موفق خواهند شد .
س : شاید باید بحث را بگونه ای دیگر مطرح کنم . اصلاً منظور رهبری زنان نیست . این موضوع به هر حال اکنون وجود دارد و بحثهایی چون فروپاشی برخی خانواده ها و خدشه دار شدن غرور ملی را به میان می آورد .
ج : اگر قبول کردید که من در هیچ زمینه ای رهبر نیستم و به عنوان یک وکیل ساده نظر خود را می گویم ، باید اضافه کنم که مساله قاچاق زنان نمادی از معضلاتی است که باید قبلاً راجع به آنها صحبت شود ، از جمله اینکه چگونه

فحشا در جامعه رواج می‌یابد، اگر مساله فقر فرهنگی و اقتصادی حل شود، آیا مسایل منکراتی حل نخواهد شد؟

زمانی که مردی بسختی بتواند نان خانه خود را تامین کند، آیا درست است که بدون اینکه مردم و دولت به او کمک کنند، از او انتظار داشته باشند که دخترانش را به دانشگاه بفرستد؟ با کدام هزینه، کدام پول؟ و وقتی در اتاقی کوچک، خانواده‌ای شش نفره زندگی می‌کنند، آیا به خود اجازه می‌دهید که به پدر خانواده بگویید چرا دخترت را در سنین پایین شوهر می‌دهی؟ آیا نمی‌باید ابتدا برای آن پدر امکاناتی فراهم می‌کردیم و آیا نمی‌باید قبلاً به داد آن زن می‌رسیدیم که تن به فحشا ندهد؟ قاجاق زنان مساله‌ای نیست که براحتی در یک بحث یا کلام صحبت شود و زیربنای اقتصادی و فرهنگی بسیاری دارد که سمینارها طلب می‌کند. سمینار بگذارید، نه تنها من به عنوان یک حقوقدان بلکه بسیاری دیگر همچون جامعه‌شناسان، متخصصان تعلیم و تربیت، افراد آگاه به مسایل مذهبی و اقتصاددانان و چند نفر از طبقه جوان چه دختر و پسر در آن صحبت کنیم. این مساله تنها حقوقی نیست، حقوق همیشه در مسایل اجتماعی آخر از همه می‌آید. س: درباره مشکلات مربوط به حقوق کودکان در ایران چه نظری دارید؟ ج: حقوق کودک متناسفانه کاملاً رعایت نمی‌شود و مشکل باز هم فرهنگ مردسالار است. کودک به عنوان یک شیئی ولو با ارزش در ارتباط با پدر و خانواده پدری مورد ارزیابی قرار می‌گیرد و برای آن حکم صادر می‌شود، نه به عنوان موجودی مستقل و در ارتباط با خالق.

با چند مثال این مساله ثابت می‌شود، کودک باید نام خانوادگی پدر را انتخاب کند، تابعیت پدر را بگیرد، اگر از کشور خارج شود باید اجازه پدر را داشته باشد و بعد از طلاق، حضانت اطفال با پدر است. در همه اینها نه تنها مادر فراموش شده، بلکه خود کودک هم فراموش شده است. از جمله در مساله حضانت، قانون قید کرده که فقط حضانت پسر تا دو سالگی و حضانت دختر تا هفت سالگی با مادر است و پس از آن حضانت به پدر خواهد رسید.

سرنوشت و آینده کودکی که به دنیا می‌آید، از سرنوشت پدر و مادری که خود تصمیم گرفته اند ازدواج کنند و تصمیم گرفته اند بچه دار شوند و بعد هم خود تصمیم گرفته اند جدا شوند، باید مستقل باشد. کودک نه در تولد خود نقش داشته است و نه در جدایی پدر و مادرش. او باید رشد کند و شخصیت خود را پیدا کند. ما چرا فراموش می‌کنیم که بگوییم چه چیزی برای کودک بهتر است و در حقیقت در یک حکم از پیش تعیین شده حضانت را به پدرش می‌دهیم.

من بر این اعتقادم که این اختیار را نه به پدر بدهیم نه به مادر. یعنی کودک نه مال پدر است نه مادر و قاضی دادگاه باید این آزادی عمل را داشته باشد که با بررسی پرونده، با توجه به نظرات مددکارانی که در کنار دادگاه کار می‌کنند و با توجه به سن و روابط عاطفی کودک، تشخیص دهد که کودک باید نزد پدر باشد یا مادر.

قاضی باید تشخیص دهد که نزد کدامیک از آنان آینده کودک بهتر تامین می‌شود. با توجه به شرایط به وجود آمده قاضی باید این ابتکار عمل را داشته باشد که کودک را نزد پدر یا مادر قرار دهد یا حتی با توجه به شرایطی که وجود دارد، نزد هیچیک نباشد.

در حقیقت آنچه که ما در قوانین فراموش کرده ایم، کودکان هستند و در حال حاضر که ایران به کنوانسیون حقوق کودک پیوسته و متعهد به اجرای آن شده است، یکی دیگر از مهمترین قوانین این کنوانسیون این است که در تصمیم‌گیری‌های قانونی و قضایی باید منافع کودک بیش از هر چیز در نظر گرفته شود و در حقیقت به وجود آوردن شرایطی که کودک به آسانی بتواند در آن شرایط رشد پیدا کند و بزرگ شود، باید در اولویت باشد.

این اجازه باید به قاضی مسوول پرونده سپرده شود و نباید از قبل در قانون نوشته شود که کودک از آن پدر است یا مادر.

س: مسلماً ما در داخل مشکلات حقوقی و ... داریم، اما گاهی می‌بینیم که درباره مباحث مربوط به ایران در خارج از کشور مبالغه می‌شود. این موضوع را چگونه ارزیابی می‌کنید.

ج: من از کسانی که دوست دارند جامعه را سیاه ببینیم انتقاد دارم. سیاه دیدن مطلق، شما را به ناامیدی می‌رساند و ناامیدی موجب می‌شود که هیچ کاری نتوانید بکنید. وقتی بیندازید در باتلاقی فرورفته‌اید که هر چه دست و

با بزیند بیشتر فرومی روید و راه نجاتی نیست ، آنوقت راحت تن به قضا و قدر می دهید.

به همین دلیل است که همواره سعی کرده ام سیاه و سفید را با هم بینم و اگر نیمه خالی لیوان را می بینم ، شکرگذار نیمه پر لیوان هم باشیم ، زیرا احساس اینکه در ته لیوان ، حتی یک قطره ، آب هست ، در ما این اندیشه را ایجاد می کند که روزی این لیوان پر خواهد شد اما اگر احساس کنیم که لیوان خالی است ، آنچنان در یاس فرو خواهیم رفت که هیچ کاری نمی توانیم بکنیم . یاس را به جوانانمان منتقل نکنیم . بسیاری افراد روشنفکر را در جامعه دیده ام که به فرزندان دانشجو و تحصیل کرده خود می گویند ما در این مملکت چیزی نشده ایم ، شما بروید انشاءالله خوشبخت شوید .

با این اوصاف می گوئیم با فرار مغزها مواجه هستیم . فرار مغزها البته سرچشمه در بسیاری از نواقص از جمله در تصمیم گیریها دارد، اما این را باید قبول کنیم که غیر دولتی ها هم ، حتی به میزان اندک ، در فرار مغزها مقصر هستند . چگونه ؟ با سیاه نمایی مطلق .

وقتی شما به یک جوان بگوئید که هیچ آینده ای ندارد ، "همین است که هست ، " من را نگاه کن که چقدر بدبخت شده ام " و "تو برو که خوشبخت شوی " ، به فرار مغزها کمک کرده ایم ، پس چرا از فرار مغزها شکایت داریم ؟ به جای این حرفها بگوئیم ما بدبخت شده ایم اما شما باید خوشبخت شوید و برای خوشبختی خودتان کار و تلاش کنید .

سیاه و سفید دیدن در همین راستا است . من همواره مقایسه می کنم و اگر مشکلات امروز را می گویم ، سعی می کنم به گذشته ام هم نگاهی بیندازم و ببینم که امروز نسبت به دیروز خودم ، چگونه بوده ام . وقتی از من می پرسند که وضعیت حقوق بشر در ایران چگونه است ؟ من اول می گویم امسال که سال ۱۳۸۲ است به نسبت ۲۰ سال قبل یعنی ۱۳۶۲ خوشبختانه پیشرفت داشته ایم ، اما این دلیل نمی شود که مشکلاتی نداشته باشیم .

وقتی با این دید به مسایل نگاه می کنیم و بدین صورت مسایل را به جامعه بین المللی منتقل می کنیم ، دراین صورت تصویر درستی از سرزمین خود داده ایم . بدین ترتیب می گوئیم ما مشکلات داریم و پیروزی هایی هم به دست آورده ایم . این پیروزیها برای ما کم بوده است و ما توقع بیشتری داریم و در این صورت است که به ما به چشم موجودیت واقعیمان نگاه می کنند .

س : برای تسریع در بهبود شرایط اجتماعی و حقوقی چه پیشنهادی دارید؟
ج : من خود را یک شخصیت فرهنگی می دانم و نمی توانم راه خلی سیاسی ارایه دهم . معتقدم که همواره فرهنگ زیربنای هر چیزی است . آزادی هدیه شدنی نیست ، مردم باید آزادی را به دست آورند و زمانی آزادی را به دست می آورند که ارزش آزادی را احساس کنند و برای اینکه ارزش آزادی را احساس کنند ، باید سعی کنیم فرهنگ آن را بوجود آوریم .

برابری زن و مرد زمانی تحقق پیدا خواهد کرد که زنان با گوشت ، پوست ، خون و احساسشان برابری را تقاضا کنند .

آنچه موثر است ، اینکه شما به عنوان روزنامه نگار این احساس را در جامعه بوجود آورید و برای اینکه این احساسات را در جامعه ایجاد کنید ، باید حقایق عریان و بطور واضح بیان شود ، نه سیاه سیاه و نه سفید سفید . حقیقت خوب و بد را در کنار هم بگذارید تا مردم خود انتخاب کنند .